

2020-08-18

Dnr 170/2020

Kontaktperson:

Mikael Ståhl

Tfn +46 8 39 92 91

mikael.stahl@srf.nu

Till:

Socialdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Yttrande över betänkandet ”Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess” (SOU 2020:24), S2020/0378/SF

Inledning och generella kommentarer

Synskadades Riksförbund instämmer i stort i den beskrivning som görs i rubricerat betänkande. Sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen fungerar inte tillfredsställande idag, stödet för att snabbt kunna återgå i arbete behöver samordnas bättre och bli mer effektivt. Arbetsgivare har inte tillräcklig kunskap och expertis och specialister måste utgöra en mer central del i processen.

I likhet med många andra anser SRF att sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen idag är för uppdelad och splittrad. Vidare anser vi att processen i allt för hög grad baseras på tidsgränser, på myndigheternas interna arbetssätt och på olika teoretiska begrepp.

Detta synsätt och utgångsläge behöver förändras för att samverkan och effektivitet i processen ska bli bättre. Istället borde hela processen, inklusive åtgärder och samverkan, utgå från individen och dennes specifika sjukdom, skada eller funktionsnedsättning. Processen måste mer än idag formas med individens särskilda förutsättningar och förmågor i centrum. Detta är helt avgörande för att samverkan mellan alla inblandade aktörer ska kunna förbättras. Utan detta mer individbaserade perspektiv blir det förstås också mycket svårt för individen att kunna ha makten över sin egen rehabilitering. Tyvärr lägger utredaren alldeles för lite vikt vid detta perspektiv.

Synskadades Riksförbund

Sandsborgsvägen 52

122 88 Enskede

org nr: 802007-3436

tel vx: 08-39 90 00

webbplats: www.srf.nu

facebook: [synskadadesriksforbund](https://www.facebook.com/synskadadesriksforbund)

pg: 4869-4

bg: 573-31 91

pg för gåvor: 90 00 90-2

Som utredaren beskriver finns redan idag lagstiftningar, förordningar, regleringsbrev, instruktioner, gemensamma plattformar och samarbetsytor samt flertalet nationella och regionala organ för samverkan. Mot denna bakgrund tror vi att utredningens rekommendationer endast kommer innebära smärre förbättringar när gäller samverkan och effektivitet?

I vår mening borde utredningen ha tittat mer på åtgärder som minskar antalet aktörer, låter expertis få större plats i processen och gör individens intressen till det centrala i samordningen.

I det följande önskar vi endast kommentera tre av utredningens 10 rekommendationer.

8.3 En gemensam digital yta för planering i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen

Vi delar utredningens bedömning att en gemensam digital planeringsyta i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen skulle underlätta för både individer och aktörer i processen. Vi är dock inte så säkra på att juridiska frågor är de enda svårigheterna med en sådan digital yta.

Vi erfar allt för ofta att motsvarande internetbaserade plattformar och samarbetsytor, på grund av bristande tillgänglighet, inte fungerar tillfredställande för personer som använder hjälpmedel till dator, surfplattor eller smarta telefoner.

För att en sådan plattform ska fungera fullt ut för såväl privatpersoner som berörd profession måste tillgängligheten säkerställas redan innan upphandlingsprocessen drar igång. Även under utveckling och uppbyggnad av plattformen måste regelbundna användartester tillsammans med personer som är beroende av exempelvis skärmläsningssystem eller förstoringssystem göras.

Även om den digitala tillgängligheten säkerställs i denna gemensamma planeringsyta, så kommer den sannolikt vara mycket svår att använda för personer som nyligen har sjukskrivits på grund av

Synskadades Riksförbund

Sandsborgsvägen 52
122 88 Enskede
org nr: 802007-3436

tel vx: 08-39 90 00
webbplats: www.srf.nu
facebook: synskadadesriksforbund

pg: 4869-4
bg: 573-31 91
pg för gåvor: 90 00 90-2

en grav synnedsättning. När det gäller denna grupp finns det idag stora brister vad gäller såväl regionernas basrehabilitering som den mer eller mindre obefintliga arbetslivsinriktade rehabiliteringen. Därför tar det mycket lång tid att som nysynskadad få lära sig de anpassningar och hjälpmedel som är nödvändiga i kombination med digitala verktyg. Därför måste adekvat personlig service alltid kunna ges av alla berörda aktörer.

8.4 Bättre stöd till individer i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen oavsett behov av att få rehabiliterande insatser samordnade

Vi ställer oss bakom rekommendationen att Försäkringskassans ansvar att bistå försäkrade som är i behov av stöd i kontakter med andra aktörer i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen utökas. Det kan finnas många anledningar till att individen kan behöva stöd att förmedla information mellan de olika aktörerna eller ansöka om förmåner i rätt tid och på rätt sätt.

Vi vill dock lyfta ett par mycket viktiga perspektiv i detta sammanhang.

För det första måste denna typ av stöd ges av handläggare eller personal som inte arbetar med att bedöma insatser, åtgärder och rätt till ersättningar under sjukskrivningen. För att individen ska känna att detta är ett tryggt och användbart stöd och för att motverka eventuella effekter av rehabiliteringsprocessens paradox som utredningen beskriver behöver stödet vara oberoende av myndighetsutövningen.

För det andra måste det säkerställas att detta stöd kan ges genom hela sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen oavsett om Försäkringskassan för tillfället är inkopplad.

För det tredje måste såväl individen själv som alla andra aktörer i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen kunna ge signal att detta stöd behövs.

För det fjärde kräver ett sådant uppdrag förstås utökade resurser till myndigheten. Försäkringskassan har redan idag ett ansvar att ge stöd

till individen enligt Socialförsäkringsbalken. Dock upplever många försäkrade att myndigheten idag inte klarar att ge ett adekvat samordnande stöd. Det enda sättet att motivera att Försäkringskassan får utökat ansvar på denna punkt är att tillräckligt med resurser och kompetenshöjande insatser tillsätts

8.6 Konsultation av expert vid bedömning av arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete

Vi ställer oss bakom rekommendationen att arbetsgivaren, när en plan för återgång i arbete tas fram, ska konsultera en expertresurs inom områdena arbets-miljö och rehabilitering. Vi delar också utredningens bedömning att arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete behöver stärkas samt att Ökade krav på konsultation av expertis leder till att möjligheter till arbetsplatsinriktat stöd tas tillvara på ett bättre sätt.

Detta förutsätter dock att den expertis som konsulteras har den specifika kompetens som behövs vid olika typer av skador eller funktionsnedsättningar, vilket i sin tur förutsätter att staten säkerställer att det finns expertis som är specialiserad, inte bara på arbetsmiljö och rehabilitering i stort utan också funktionshinder- eller sjukdomsspecifika stöd och anpassningar. Det bästa sättet att säkerställa sådan kompetens är att bygga upp nationella kunskapscenter som fokuserar på enskilda grupper med särskilda behov.

Ett mycket tydligt exempel här är personer som drabbas av en synnedsättning i vuxen ålder. Detta är en relativt liten grupp, men med mycket specifika rehabiliteringsbehov jämfört med andra grupper. Till exempel kan det handla om hjälpmedel och anpassningar som endast används av denna grupp. Det handlar också om långvarig träning för att tillgodogöra sig nya sätt att orientera sig, ett nytt läs- och skriftspråk, nya vägar att använda dator och annan digital teknik samt andra kompensatoriska tekniker beroende på yrke. Sådan träning behöver ofta ske i både skyddad och autentisk miljö.

Synskadades Riksförbund

Sandsborgsvägen 52
122 88 Enskede
org nr: 802007-3436

tel vx: 08-39 90 00
webbplats: www.srf.nu
facebook: synskadadesriksforbund

pg: 4869-4
bg: 573-31 91
pg för gåvor: 90 00 90-2

Redan idag finns ett stort behov av ett nationellt kunskapscenter för arbetslivsinriktad rehabilitering för nysynskadade. Med ett större ansvar för arbetsgivarna och utökade möjligheter till expertstöd kommer detta behov att växa.

Med vänliga hälsningar

SYNSKADADES RIKSFÖRBUND

Håkan Thomsson, förbundsordförande

Synskadades Riksförbund

Sandsborgsvägen 52
122 88 Enskede
org nr: 802007-3436

tel vx: 08-39 90 00
webbplats: www.srf.nu
facebook: synskadadesriksforbund

pg: 4869-4
bg: 573-31 91
pg för gåvor: 90 00 90-2